VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Vero-osasto

30.10.2015

Valtiovarainvaliokunta / verojaosto
Eduskunta

Kommentteja hallituksen esityksestä 36/2015vp annettuihin lausuntoihin

Kirjallisia lausuntoja jättivät sosiaali- ja terveysministeriö, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Tulli, Elinkeinoelämän keskusliitto, Päivittäistavarakauppa ry, Philip Morris Finland Oy ja Tupakkateollisuusliitto ry. Seuraavassa lausuntojen sisältöä on kommentoitu tarvittavin osin.

Philip Morris Finland Oy ehdottaa tupakkaveroon rakennemuutosta, jossa arvoon perustuvaa veroa lasketaan ja yksikköveroa korotetaan. Tueksi he esittävät riippumattomaksi mainitsemansa Suomen tupakkamarkkinoita koskeneen tutkimuksen sekä kansainvälisten järjestöjen näkemyksiä. Philip Morrisin mukaan nykyinen verorakenne tarkoittaa sitä, että markkinoilla on huomattava veroetu halvemmille tuotteille.

Suomessa tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden käytön loppuminen ja tupakkaverolakiin on säädetty velvoite tukea tupakkalain tavoitteita. Suomen tupakkaverotuksessa on käytössä vähimmäisvero, joka on asetettu EU:n tupakkadirektiivin rajoissa mahdollisimman korkealle, jotta turvataan se, että halpojen savukkeiden vero on terveyspoliittisesti riittävän korkeaksi katsotulla tasolla. Muita kuin markkinoiden edullisemman puoliskon tuotteita verotetaan yksikköveron lisäksi arvoverolla. Näin verotuloja saadaan myös kalliimpien ns. premium-tuotteiden mahdollisesti korkeammista katteista, mihin sosiaali- ja terveysministeriökin lausunnossaan viittasi. Arvoveron ansiosta tupakkaveron määrä on myös näiltä osin automaattisesti seurannut inflaatiota sellaisina vuosina, kun korotuksia ei ole tehty. Tupakkaveron määrä on suhteellisesti suurin halvemmissa hintasegmenteissä ja pienin kaikkein kalleimmissa. Philip Morrisin viittaama tutkimus, joka on tehty sen ja Tupakkateollisuusliiton toimeksiannosta, on nykytilan kuvauksen ja analyysin osalta puutteellinen ja sisältää eräitä virheellisiä väittämiä. Viittaukset kansainvälisten organisaatioiden näkemyksiin yksikköperusteisen tupakkaveron rakenteen puolesta eivät puolestaan koske Suomea. Tällöin on useimmiten verrattu tupakkaveron rakennetta, jossa vastakkain ovat ainoastaan korkea arvoon perustuva vero tai korkea yksikkövero tai otettu kantaa yksinkertaiseen tupakkaverotukseen kehitysmaissa. Annetuissa lausunnoissa rakennemuutosta kannatti ainoastaan tupakkateollisuus.

Osassa lausunnoista oli nostettu esiin veronkorotuksiin liittyvä ennakkovarastointi ja ehdotettu sen estämistä lainsäädännöllä. Ennakkovarastointi myöhentää veronkorotusten siirtymistä hintoihin sekä alentaa veronkorotusmäärän osalta korotusvuoden verotuottoa. Teollisuuden lausunnoissa oli esitetty tämän suuruudesta arvioita, joista tosin sen toi-

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto
www.vm.fi

Puh 0295 16001 (vaihde)
Faksi 09 160 33123
valtiovarainministerio@vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

meksiannosta tehdyn tutkimuksen laskentatapa on hyvin ongelmallinen, sillä valmisteverotuksen kulutukseen luovutus (verotettava tapahtuma) eroaa ajoituksellisesti ja kausivaihtelusta johtuen myös määrällisesti merkittävästi tupakkatuotteiden varsinaisesta myynnistä, ja Philip Morris on lausunnossaan käsittänyt HE:ssa tehdyn arvion varastoinnin vaikutuksesta verotuottoon väärin. On toki huomattava, että suuruuden arviointi on vaikeaa ja tilanne on uusi nyt ehdotettavien kertakorotusten ollessa pienempiä, mutta toteutustahdiltaan tiheämpiä ja ennakkoon tiedossa. Ensimmäisen vuoden verotuoton kasvuun vaikuttavat myös korotuksen vaiheittaisuus (1.1. ja 1.7.2016) sekä ilman verosuunnitteluakin valmisteverojen tilitysjaksot. Nämä on verotuottoennusteessa pyritty parhaan tiedon mukaan huomioimaan.

Tupakkatuotteet on myytävä hintalipukkeeseen merkityllä hinnalla, josta vero on maksettu, joten tupakkateollisuus ei saa ennakkovarastoiduista tuotteista ylimääräistä katetta toisin kuin eräissä lausunnoissa annetaan ymmärtää. Ylimääräisiä kustannuksia aiheuttavasta ennakkovarastoinnista verovelvolliselle koituva etu on kilpailuasetelman säilyttäminen muihin samanlaista ennakkovarastointia harjoittaviin toimijoihin nähden. Euroopan komission mukaan valmisteverotusta koskevassa EU-lainsäädännössä ei ole säännöstä, joka oikeuttaisi jäsenvaltion kantamaan tupakkatuotteista lisää veroa kulutukseen luovutuksen jälkeen tai rajoittamaan tupakkatuotteiden luovutuksia fiskaalisista syistä. Komissio on nostanut keväällä 2015 kanteen Portugalia vastaan ja näin saattanut Portugalin toimeenpanemat rajoitukset EU-tuomioistuimen arvioitavaksi. Koska on epäselvää, ovatko tupakkatuotteiden kulutukseen luovuttamista koskevat rajoitukset EU-oikeuden mukaisia, ei ole tarkoituksenmukaista päättää rajoituksista nyt vaan seurata kanteen tilannetta ja harkita sen perusteella, mihin toimenpiteisiin on mahdollista ja tarpeen ryhtyä. Lisäksi, jos rajoitukset katsottaisiin sallituksi ja haluttaisiin sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön, säännökset tulisi sisällyttää valmisteverotuksen menettelysäännöksiin etukäteen eikä vasta veronkorotusesityksessä.

Päivittäistavarakauppa ry:n mukaan kaksi kertaa vuodessa tehtävien korotusten tiheä frekvenssi on vaikea hallita kaupan tietojärjestelmissä sekä hinnoitteluprosesseissa ja veromuutokset tulisi tehdä vain kerran vuodessa. Hallitusohjelman mukaan tupakkaveron korotus toteutetaan asteittain käyttäytymisvaikutusten hillitsemiseksi.

Finanssisihteeri Veli Auvinen